

Buugga Daanyeel - Boqol iyo Kontonaad

Fasiraadda Yexesqeel 37 iyo Muhiimaddeeda la Xidhiidha Maalmihii Ugu Dambeeyey

Jeff Pippenger
2024-03-21

Ka dib markii Yexesqeel sharaxay habka ay labada quruumood mid ku noqonayaan, dabadeed wuxuu caddeeyey in quruuntaas uu xukumi doono Boqor Daa'uud, iyo inuu axdi la geli doono iyaga, iyo in taambuuggiisuna uu la jiri doono iyaga.

Oo mar dambe isma nijaasayn doonaan sanamyadooda, iyo waxyaalahooda karaahiyada ah, iyo xadgudubyadooda midnaba; laakiinse waxaan ka samatabbixin doonaa guryahoodii oo dhan oo ay ku dembaabeen, oo waan nadiifin doonaa; sidaasay dadkaygii u ahaan doonaan, anna Ilaahood baan u ahaan doonaa. Addoonkaygii Daa'uudna wuxuu boqor u ahaan doonaa iyaga; dhammaantoodna waxay yeelan doonaan adhijir keliya; oo weliba xukummadayda ayay ku socon doonaan, qawaaniintaydana way dhawri doonaan, wayna samayn doonaan. Oo waxay degganaan doonaan dalkii aan siiyey addoonkaygii Yacquub, kaasoo awowayaashiin ay degganaayeen; wayna ku degganaan doonaan, iyaga, iyo carruurtooda, iyo carruurta carruurtooda weligoodba; addoonkaygii Daa'uudna amiir buu u ahaan doonaa weligiis. Oo weliba axdiga nabadda ayaan la dhigi doonaa iyaga; oo wuxuu iyaga u ahaan doonaa axdi weligiis waaraya; waanan dejin doonaa, waanan badin doonaa, oo meesha quduuskaydana dhaxda ayaan u dhigi doonaa weligeedba. Teendhadayduna iyagay la jiri doontaa; haah, anigu Ilaahood baan ahaan doonaa, iyaguna dadkaygii bay ahaan doonaan. Quruumuhuna way ogaan doonaan in aniga Rabbiga ahi aan reer binu Israa'iil quduus ka dhigo, markii meesha quduuskaydu ay dhaxda uga jirto weligeedba. Yexesqeel 37:23–28.

Cutubka toddoba iyo soddonaad ee Yexesqeel wuxuu bixinayaa soo-bandhig aad u faahfaahsan oo ku saabsan shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartan kun. Labada ul ee ay tahay inay noqdaan qaran keliya marka ilaahnimadu ku midoobto aadannimada, oo waxaa iyaga u talin doona boqor keliya. Quruunta keliya waa kaniisadda Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya, kuwaas oo ah boqol iyo afar iyo afartan kun. Labada ul waa labada xilli ee kala-firdhinta boqortooyooyinkii woqooyi iyo koonfur ee reer binu Israa'iil. Labadaas ul waa kuwa Bawlos ku aqoonsado “jidhka,” marka uu Masiixa sidoo kale ku aqoonsado “madaxa” jidhkaas. Yexesqeel wuxuu “madaxa” Bawlos ku aqoonsadaa “Boqor Daa'uud,” “jidhkana” wuxuu ku aqoonsadaa “qaran keliya.”

Farriintii la siiyey Adventism-ka sannadkii 1856, sida uu u metelo taxanihii aan la dhammaystirin ee ku saabsanaa “todobada wakhti” oo uu qoray Hiram Edson sannadkii 1856, Edson wuxuu tixraacayaa Ishacyaah, cutubka toddobaad, waxsii-sheegiddiisa lixdan iyo shanta sannadood ah inay tahay barta tixraaca ee kitaabiga ah ee meelaha laga bilaabay labada muddadood ee todobada wakhti. Waxsii-sheegidda wakhtiga ee lixdan iyo shanta sannadood ah waxaa lagu dhigay duruufo dahsoon, si la mid ah tuducyada ku jira kitaabka Muujintii ee leh, “Kii dhego leh ha maqlo.” Haddii aad leedahay indho wax ku garta, iyo dhego wax ku fahma, waxaa tuducaas ku

jira wax aad iyo aad u yaab badan.

Waayo, madaxa Suuriya waa Dimishaq, oo madaxa Dimishaqna waa Resin; oo shan iyo lixdan sannadood gudahood ayaa reer Efrayim la jebin doonaa, si aanay mar dambe dad u ahaan. Oo madaxa Efrayim waa Samaariya, oo madaxa Samaariyana waa ina Remalyaah. Haddaadnaan rumaysan, hubaal laydinma adkayn doono. Ishacyaah 7:8, 9.

Nebinimada shan iyo lixdanka sannadood ah waxay bilaabatay 742 BC, oo shan iyo lixdankaas sannadood gudahood, sagaal iyo toban sannadood ka dib, 723 BC, boqortooyadii woqooyi ee Israa'iil waxaa maxaabiis ahaan u kaxaystay Ashuur, oo markii sannadahaasu dhammaadeenna 677 BC, Manaseh waxaa maxbuus ahaan loogu kaxeeyey Baabuloon. Shan iyo lixdankaas sannadood waxa kale oo ay ka muuqatay dhammaystirrada dhammaadka kala firdhinta labada quruumood, kuwaas oo sheekada Yexesqeel ku ahaan lahaa hal ul. Waxay, siday u kala horreeyaan, tilmaameen 1798, 1844 iyo 1863. Aayadaha aqoonsanaya farriintii la diiday 1863 dhexdeeda waxaa ku jirta muujin nebiyadeed oo gaar ah oo nebinimadu ku dhex qotonto.

Waa waxyigii ahaa in “madaxa” qaran uu yahay magaaladiisa caasimadda ah, iyo in “madaxa” magaalada caasimadda ahi uu yahay boqorka. Waxay keentaa laba markhaati oo u caddaynaya waxyigan, dabadeedna waxay gebi ahaanba nebinnimada iyo waxyigaba ku soo gunaanaddaa halxidhaalaha ah, “Haddaydnan rumaysan, hubaal laydin dhisi maayo.” Haddii aydnaan rumaysan in boqorku yahay madaxa, iyo in madaxuna yahay magaalada caasimadda ah, markaas laydin dhisi maayo.

Quruunta Yexesqeel ee ka dhalata isku xidhida labada ul ee boqortooyooyinka woqooyi iyo koonfur, waxay lahayd inay yeelato boqor, kaas oo ah madax, kaas oo ah magaalo-madaxda quruunta. Dhammaan tuduca Yexesqeel wuxuu ka hadlayaa astaamaha nebiyadeed ee shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartan kun, taas oo ka dhigan isu-geynta Ilaahnimada iyo aadannimada inta lagu jiro muddada dhawaaqa buunka toddobaad ee Islaamka ee hoogga saddexaad.

Maalmaha dhawaaqa Buunka Todobaad, ee Muujintii cutubka tobnaad, waxay bilaabmeen markii ay ahayd in “waqti dambe uusan jirin,” taas oo ahayd Oktoobar 22, 1844, markii malaa'igtii saddexaad timid. Halkaas ayuu Yooxanaa ku soo maray qadhaadhkii taariikhdaas, waxaana markaas iyo meeshaas lagu amray inuu cabbiro macbudka, laakiin uu ka tago taariikhda kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee ku tumashadii meesha quduuska ah iyo ciidanka, waayo muddadaas waxaa loo siiyey quruumaha.

Markaas malaa'igtii aan arkay oo taagan badda dusheeda iyo dhulka dushooda ayaa gacanteedii samada u taagtay, oo waxay ku dhaaratay Kan weligiis iyo weligiis nool, kan abuuray samada iyo waxa ku jira, iyo dhulka iyo waxa ku jira, iyo badda iyo waxa ku jira, in wakhti dambe jiri doonin. Laakiin maalmaha codka malaa'igta toddobaad, markay buunka bilaabi doonto inay afuufdo, qarsoodiga Ilaah waa la dhammeystiri doonaa, siduu ugu sheegay addoommadiisa nebiyada ah. Oo codkii aan samada ka maqlay ayaa mar kale ila hadlay, oo wuxuu igu yidhi, Tag oo qaado kitaabka yar ee furan oo ku jira gacanta malaa'igta taagan badda dusheeda iyo dhulka dushooda.

Markaasaan u tegey malaa'igtii, oo waxaan ku idhi, I sii kitaabka yar. Oo wuxuu igu yidhi, Qaado oo wada cun; wuxuuna calooshaada ka dhigi doonaa qadhaadh, laakiinse afkaaga wuxuu ugu macaanaan doonaa sida malab. Markaasaan kitaabkii yaraa ka qaaday gacantii malaa'igta, oo waan wada cunay; afkaygana wuxuu ugu macaanaa sida malab; oo isla markii aan cunay dabadeed, calooshaydii way qadhaadhatay. Oo wuxuu igu yidhi, Waa inaad haddana wax sii sheegtaa dadyow badan, iyo quruumo, iyo afaf, iyo boqorro hortood. Oo waxaa la i siiyey cawsduur ul u eg; malaa'igtuna way istaagtay, iyadoo leh, Kac, oo qiyaas macbudka Ilaah, iyo meesha allabariga, iyo kuwa ku dhex caabuda. Laakiinse barxadda macbudka dibaddiisa ah dibadda uga reeb, oo ha qiyaasin; waayo, waxaa la siiyey quruumaha aan Yuhuudda ahayn; oo magaaladii quduuska ahayd waxay cagaha ku tuman doonaan laba iyo afartan bilood. Muujintii 10:5–11:2.

Macbudkii Yooxanaa lagu amray inuu cabbiro 22kii Oktoobar, 1844, wuxuu ahaa macbudkii ay ku jireen kuwa caabudayaa “gudihiiisa.” Barxadda dibadda ahna waa in laga reebaa. Macbudka leh meel allabari, isla markaana ay ku jiraan kuwa caabudayaa, waa meesha quduuska ah ee meesha quduuska ah ee jannada ku taal. Waxaa jiray meel allabari oo ku taallay barxadda, hase yeeshee taas waa in laga reebaa; sidaas darteed meesha allabari ee kale oo keliya ee ku jirta meesha quduuska ah ee Ilaah waa meesha fooma lagu shido oo ku taal Qaybta Quduuska ah. Markii malaa'igtii saddexaad timid 1844, taas oo astaan u ahayd imaatinka malaa'igta saddexaad bilowgii wakhtiga shaabadaynta 11kii Sebtembar, 2001, macbudku wuxuu ka koobnaa laba qaybood oo keliya.

Meesha Quduuska ahu wuxuu ahaa astaan Kaniisadda, taas oo Bawlos u aqoonsaday inay tahay jidhka, halka Qolka Quduusyada ugu Quduusan uu ahaa astaan madaxa jidhka. Meesha quduuska ahi waa astaan bani'aadannimada, Qolka Quduusyada ugu Quduusanna waa astaanta ilaahnimada. Meesha allabariga, iyo qiiqii ka kacayay meesha allabariga, kaas oo kor u baxay oo galay Qolka Quduusyada ugu Quduusan, wuxuu ka dhigan yahay barta ay bani'aadannimadu kula xiriirtay ilaahnimada. Dadku Qolka Quduusyada ugu Quduusan waxay ku geli karaan oo keliya rumaysad, laakiin waaya-aragnimada dadka aaminka ah waxay ku taallaa Meesha Quduuska ah.

Halkaas waa inay ku cunaan Erayga Ilaah, sida ay u metelaan kibisyada saaran miiska kibista bandhigga. Halkaas waa inay iftiinkooda dadka hortiiisa ku iftiimiyaan oo ay ammaanaan Aabbahooda jannada ku jira, sida uu u metelo laambadda toddobada laamood leh, taas oo naloo sheegay inay matasho Kaniisadda. Halkaas waa inay Ilaahnimada kula xidhmaan, iyadoo baryadoodu ay la kacayaan mudnaanta Masiixa ilaa horta joogitaanka Ilaahnimada lafteeda.

Laga soo bilaabo 1798 ilaa 1844, Naqshadeeyaha Macbudka wuxuu soo taagay macbud bani-aadamnimo ah oo uu ugu talagalay inuu ku midoobo macbudkiisa ilaahnimada, hase yeeshee bani-aadmigu wuu fallaagoobay. Laga bilaabo 2001, mar kale ayuu soo taagayaa macbudka bani-aadamnimo, kaas oo loo matalay boqol iyo afar iyo afartan kun. Sida ku qoran Yexesqeel, “boqor Daa'uud” ayaa u talin doona quruunta, taas oo laga beddelayo dooxadii lafaha dhintay ee qallalay ee La'odikiyaanka, loona beddelayo ciidanka xoogga badan ee kor loo qaadayo sidii calan oo kale marka la gaadho sharciga Axadda ee dhowaan imanaya.

Boqortooyadii koonfureed ee Yahuudah ayaa ahayd meesha ay ku taallay magaalada caasimadda ah ee Yerusaaalem, qaranka, boqorka iyo caasimadduna waxay matalaan “madax.” Hubaal, haddaad rumaysataan, waad adkaan doontaan. Xidhiidhka ka dhexeeyey boqortooyooyinkii woqooyi iyo koonfur, Yahuudah waxay ahayd “madaxii”; halkaas ayay caasimaddu ku taallay, waana magaalada Rabbigu doortay inuu magiciisa dhigo. Boqortooyadii woqooyi waxay ahayd “jidhka”. Sababtii riddadii Sulaymaan aawadeed Rabbigu wuxuu Sulaymaan ku kiciyey colaadley. Mid ka mid ah colaadleydaas wuxuu ahaa Yarobcaam, kaas oo noqday boqorkii ugu horreeyey ee boqortooyadii woqooyi ee Israa’iil ee kala go’day.

Markaasaa Yaaraabcaam ina Nebaad, oo ahaa reer Efratayim oo Sereda degganaa, addoonkii Sulaymaan, kaasoo hooyadiis magaceedu ahaa Seruucan, oo ahayd naag carmal ah, isna gacantiisii buu ku qaaday boqorkii. Oo sababtii uu gacantiisa boqorka ugu qaadayna waxay ahayd tan: Sulaymaan wuxuu dhisay Milloo, wuuna hagaajiyey dildilaacyadii magaalada Daa’uud oo ahayd aabbihiis. Ninkaas Yaaraabcaamna wuxuu ahaa nin geesi ah oo xoog badan; Sulaymaanna markuu arkay ninkii dhallinyarada ahaa inuu dadaal badan yahay, wuxuu ka dhigay taliye u sarreeya hawshii oo dhan ee reer Yuusuf. Oo waagaas markii Yaaraabcaam Yerusaaalem ka baxay, ayaa nebigii Axiiyaah oo ahaa reer Shiiloh jidka kula kulmay; wuxuuna huwanaa maro cusub; oo labadoodiiba keligood bay duurka joojeen. Markaasaa Axiiyaah qabsaday maradii cusbayd ee isaga saarnayd, oo laba iyo toban cad bay u jeexjeexday. Oo wuxuu ku yidhi Yaaraabcaam, Toban cad qaado; waayo, Rabbiga ah Ilaaha reer binu Israa’iil wuxuu leeyahay, Bal eeg, boqortooyada waxaan ka jeexi doonaa gacanta Sulaymaan, oo toban qabiilna adigaan ku siin doonaa; (laakiinse wuxuu yeelan doonaa hal qabiil addoonkayga Daa’uud aawadiis, iyo Yerusaaalem aawadeed oo ah magaalada aan ka doortay qabiilooyinka reer binu Israa’iil oo dhan:)

Waayo, way iga tageen, oo caabudeen Cashtoreet oo ah ilaahaddii reer Siidoon, iyo Kemoosh oo ah ilaahii reer Moo’aab, iyo Milkom oo ah ilaahii reer Cammoon, mana ay ku socon jidadkayga inay sameeyaan waxa hortayda ku qumman, oo ay xajistaan qaynuunnadayda iyo xukumadayda, siduu Daa’uud oo aabbihiis ahaa yeelay. Habase ahaatee, boqortooyada oo dhan gacantiisa kama qaadi doono; laakiinse cimrigiisa oo dhan waxaan ka dhigi doonaa amiir Daa’uud oo addoonkayga ah aawadiis, kii aan doortay, maxaa yeelay, wuxuu xajistay amarradayda iyo qaynuunnadayda. Laakiinse boqortooyada waxaan ka qaadi doonaa gacanta wiilkiisa, oo adigaan ku siin doonaa, oo ah toban qabiil. Wiilkiisana waxaan siin doonaa hal qabiil, si Daa’uud oo addoonkayga ah uu had iyo goor iftiin iigu lahaado Yerusaaalem hortayda, taasoo ah magaaladii aan doortay inaan magacayga halkaas dhigo. 1 Boqorradii 11:26–36.

Quruuntii la abuuray markii Xesqeel isu geeyey labadii ulood waxay ahayd inay “Daa’uud” boqor u ahaado, Daa’uudna wuxuu ka talin jiray Yerusaaalem, taas oo ah magaalada caasimadda ah ee Ilaah doortay inuu magiciisa ku dhex dhigo. Tobankii qabiil ee woqooyi waxay astaan u ahaayeen jidhka, Yerusaaalemna waxay astaan u ahayd madaxa. Dembiyadii Manaseh aawadood, Yahuudah waxaa maxaabiis ahaan loogu kaxaystay Baabuloon sannadkii 677 BC, sidaasna waxaa ku bilaabmay kala firdhinta “toddobada wakhti” ee ku dhacday boqortooyadii koonfureed. Wakhtigaas Rabbigu wuu diiday Yerusaaalem.

Habase yeeshee Rabbigu kama uu soo noqon kulaylkii xanaaqiisa weyn, kii uu cadhadiisu kaga holacday dadka Yahuudah, taas aawadeed cadhaysi kasta oo Manaseh uu isaga kaga cadhaysiiyey. Oo Rabbigu wuxuu yidhi, Aniguna Yahuudah hortayda waan ka fogayn doonaa, sidii aan Israa'iil uga fogeeyey oo kale, oo waan xoori doonaa magaaladan Yeruusaalem oo aan doortay, iyo gurigii aan ka idhi, Magacaygu halkaasuu joogi doonaa. 2 Boqorradii 23:26, 27.

Waxay ahayd “gurigii” Yeruusaalem ku yiil oo uu doortay inuu magiciisa ku dejiyo, oo magaaladii iyo gurigiiba waa la xooray, laakiin Sekaryaah waxaa laga sii sheegay ballan ah in Rabbigu mar kale Yeruusaalem dooran doono.

Markaasaa malaa'igtii Rabbiga ayaa jawaabtay oo tidhi, Rabbiga ciidammadow, ilaa goormaan u naxariisanayn Yeruusaalem iyo magaalooyinka Yahuudah oo aad toddobaatankan sannadood u cadhootay? Rabbiguna wuxuu malaa'igtii ila hadlaysay ugu jawaabay erayo wanaagsan iyo erayo qalbiqabow leh. Sidaas daraaddeed malaa'igtii ila hadlaysay ayaa igu tidhi, Ooyi, adigoo leh, Rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, Waxaan Yeruusaalem iyo Siyoon ugu masayrsanahay masayr weyn. Oo aad baan ugu cadhooday quruumaha raaxada ku jira; waayo, anigu in yar oo keliya ayaan cadhooday, iyaguse dhibaataadii way sii kordhiyeen. Sidaas daraaddeed Rabbigu wuxuu leeyahay, Naxariisooyin baan kula soo noqday Yeruusaalem; gurigaygana dhexdeeda ayaa laga dhisi doonaa, ayaa Rabbiga ciidammadu leeyahay, oo xadhigga cabbirkana Yeruusaalem baa lagu fidin doonaa.

Mar kale qayli adigoo leh, Rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, Magaalooyinkaygu barwaaqo aawadeed mar kale way fidi doonaan; Rabbiguna mar kale Siyoon wuu qalbiqaboojin doonaa, oo mar kale Yeruusaalem buu dooran doonaa. Markaasaan indhahaygii kor u qaaday oo wax arkay, oo bal eeg, waxaa yiil afar gees. Markaasaan ku idhi malaa'igtii ila hadlaysay, Kuwanu waa maxay? Oo isna wuu ii jawaabay, Kuwanu waa geesihii kala firdhiyey Yahuudah, Israa'iil, iyo Yeruusaalem. Markaasaa Rabbigu i tusay afar nijaar. Markaasaan idhi, Kuwanu maxay u yimaadeen inay sameeyaan? Oo isna wuu hadlay isagoo leh, Kuwanu waa geesihii kala firdhiyey Yahuudah, si aan ninna madaxiisa kor ugu qaadin; laakiin kuwanu waxay u yimaadeen inay iyaga cabsi geliyaan, inay tuuraan geesihii quruumaha, kuwaas oo geeskooda kor ugu qaaday dalkii Yahuudah si ay u kala firdhiyaan.

Mar kale ayaan indhahaygii kor u taagay oo wax fiiriyey, oo bal eeg, nin baa gacantiisa ku hayey xadhig wax lagu qiyaaso. Markaasaan idhi, Xaggee baad u socotaa? Oo isna wuxuu igu yidhi, Waxaan u socdaa inaan Yeruusaalem qiyaaso, si aan u arko ballaceedu inta uu le'eg yahay iyo dhererkeedu inta uu le'eg yahay. Oo bal eeg, malaa'igtii ila hadlaysay way baxday, malaa'ig kalena way u baxday inay ka hor tagto, oo waxay ku tidhi, Orod, oo ninkan dhallinyarada ah la hadal, adigoo leh, Yeruusaalem waxaa la degi doonaa sida magaalooyin aan derbi lahayn, sababta oo ah dadka iyo duunyada ku jira oo fara badan aawadood. Waayo, anigu, ayaa Rabbigu leeyahay, waxaan iyada u ahaan doonaa derbi dab ah oo ku wareegsan, oo waxaan dhexdeeda ku ahaan doonaa ammaan. Hooy, hooy, soo baxa, oo ka carara dalka woqooyi, ayaa Rabbigu leeyahay, waayo, waxaan idiin kala firdhiyey sida afarta dabaylood ee samada, ayaa Rabbigu leeyahay. Naftaada samatabbixi, Siyoonay, taada la deggan gabadha Baabuloon. Waayo, Rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay sidan, Ammaanta dabadeed ayuu ii

soo diray quruumaha idin dhacay; waayo, kii idin taabta wuxuu taabanayaa bu'dii ishiisa.

Waayo, bal eega, waxaan gacan ku ruxi doonaa iyaga, oo waxay u noqon doonaan booli addoommadooda; oo waxaad ogaan doontaan in Rabbiga ciidammadu i soo diray. Heesa oo reyreeya, gabadha Siyoonay; waayo, bal eeg, waan imanayaa, oo dhexdaada ayaan degganaan doonaa, ayaa Rabbigu leeyahay. Oo quruumo badan ayaa maalintaas Rabbiga ku biiri doona, oo waxay ahaan doonaan dadkayga; oo waxaan degganaan doonaa dhexdaada, oo waxaad ogaan doontaa in Rabbiga ciidammadu ii soo diray xaggaaga. Oo Rabbigu Yahuudah dhaxal ahaan buu u lahaan doonaa qaybtiisa dalka quduuska ah, oo Yerusaaalemma mar kale buu dooran doonaa. Aamus, hilib oo dhanow, Rabbiga hortiisa; waayo, wuxuu ka soo kacay hoygiisa quduuska ah. Sekaryaah 1:12–2:13.

Ballanqaadyadii Rabbiga ee ahaa inuu mar kale doorto Yerusaaalem waxay rumoobeen markii Israa'iiltii hore ay Yerusaaalem dib u dhiseen ka dib maxaabiistoodii Baabuloon; hase yeeshee nebiyadu waxay in badan ka hadlaan maalmaha ugu dambeeya intii ay ka hadleen maalmahoodii ay ku noolaayeen. Rabbiga waxaa “laga soo kiciyey macbudkiisa quduuska ah,” 22-kii Oktoobar, 1844, markii uu kacay oo ka soo guuray Meesha Quduuska ah una guuray Meesha Ugu Quduusan, wakhtigaas oo “binu-aadmiga oo dhan” la rabay inuu “ka aamuso” Rabbiga hortiisa, waayo Maalintii Kafaaraggudka ee astaan-dhammaystirka ahi way timid, iyadoo waafaqsan Xabaquuq 2:20.

Laakiinse Rabbigu wuxuu ku jiraa macbudkiisa quduuska ah; dhulka oo dhammu hortiisa ha ku aamuso. Xabaquuq 2:20.

Waqtigaas, Yooxanaa cutubka kow iyo tobnaad ee Muujintii waxaa lagu amray inuu cabbiro macbudka, kaas oo Sekaryaah arkay markii uu “indhiihii haddana kor u qaaday, oo uu eegay, oo bal eeg nin gacantiisa ku sita xadhig cabbirid.” Markaasaa Sekaryaah yidhi, “Xaggee baad u socotaa?” Oo Yooxanaa wuxuu Sekaryaah ku yidhi, “Waxaan u socdaa inaan cabbiro Yerusaaalem, si aan u arko ballaceedu inta uu le'eg yahay, iyo dhererkeedu inta uu le'eg yahay.” Taariikhda dib-u-dhiska Yerusaaalem ka dib maxaabiistii toddobaatanka sannadood ahayd, iyo taariikhda bilaabatay 1798 hase ahaatee ku dhammaatay fallaagow markii malaa'igtii saddexaad timid 1844, labaduba waxay tilmaamayaan hawshii bilaabatay Sebtembar 11, 2001.

Boqortooyadii koonfureed, magaalada Yerusaaalem, iyo Boqor Daa'uud dhammaantood waa “madaxii” meesha dabecadda Ilaah lagu muujinayo. Boqortooyada woqooyi waxay u taagan tahay “jidhka”, oo markii Rabbigu go'aansaday inuu mar kale “u naxariisto Yerusaaalem” oo uu “u qalbiqaboojiyo” iyada, oo uu mar kale “doorto”, wuxuu tilmaamayaa shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartan kun, taas oo ay ku jirto isku biiridda lafihii engegnaa ee dhintay ee La'odikiya, dabadeedna soo nooleynta lafahaas si ay u noqdaan ciidan xoog weyn leh.

Shaqadaas waxaa lagu metelayaa Yexesqeel cutubka soddon iyo toddobaad, waxaana lagu metelayaa boqortooyooyinka woqooyi iyo koonfur, kuwaas oo bixiya masaal u ah shaqada lagu oofinayo ballanqaadka axdiga ee ah in Sharcigiisa lagu qoro qalbiyada iyo maanka boqolka iyo afartan iyo afarta kun. Labada ul, mid baa la aqoonsaday inuu yahay madaxa, oo mid keliya ah; oo haddii aad rumaysataan, haddii indhihiinnu wax gartaan oo dhegihiinnuna wax fahmaan, taasu

waxay u aqoonsanaysaa usha kale inay tahay jidhka.

Waxaan daraasaddan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

“Aasaaska Masiix qudhiisu dhigay ayay rasuulladu ku dul dhiseen kiniisadda Ilaah. Qorniinka dhexdiisa sawirka dhismaha macbudka ayaa marar badan loo adeegsadaa in lagu muujiyo dhismaha kiniisadda. Sekaryaah wuxuu Masiixa ku tilmaamaa Laanta tan dhisi doonta macbudka Rabbiga. Wuxuu ka hadlaa dadka aan Yuhuudda ahayn iyagoo gacan ka geysanaya hawsha: ‘Kuwa fog jooga ayaa iman doona oo wax ka dhisi doona macbudka Rabbiga;’ Ishacyaahna wuxuu ku dhawaaqaa, ‘Wiilashii shisheeyayaashu derbiyadaada ayay dhisi doonaan.’ Sekaryaah 6:12, 15; Ishacyaah 60:10.”

Isagoo ka qoraya dhismaha macbudkan, Butros wuxuu leeyahay, “Kii aad u imanaysaan, sida dhagax nool, kaas oo runtii dadku diideen, laakiin Ilaah doortay oo qaali ka ah, idinkuna sidoo kale, sida dhagxan nool, waxaa laydinku dhisayaa guri ruuxi ah, wadaadnimo quduus ah, inaad bixisaan allabaryo ruuxi ah oo Ilaah ka aqbali karo Ciise Masiix aawadiis.” 1 Butros 2:4, 5.

“Dhagax-qodista dunida Yuhuudda iyo dadka aan Yuhuudda ahaynba ayay rasuulladu ku hawlanaayeen, iyagoo soo saaraya dhagxaan lagu dul dhigo aasaaska. Warqaddiisii uu u qoray rumaystayaasha Efesos, Bawlos wuxuu ku yidhi, ‘Haddaba idinku mar dambe ma tihidin shisheeyayaal iyo ajanabi, laakiinse waxaad tihiiin muwaadiniin la wadaaga quduusiinta, oo ka tirsan reerka Ilaah; oo waxaa laydinku dul dhisay aasaaska rasuullada iyo nebiyada, isagoo Ciise Masiix qudhiisu yahay Dhagaxa Geeska ugu weyn; kaas oo dhismaha oo dhammi, isagoo si qumman isugu xiran, ugu kora macbud quduus ah xagga Rabbiga; kaas oo idinkuna laydiinku wada dhisayo hoyga Ilaah xagga Ruuxa.’ Efesos 2:19–22.”

Oo reer Korintosna wuxuu u qoray: “Sida nimcada Ilaah ee lay siiyey, anigoo ah dhise sare oo xigmad leh, ayaan aasaaska dhigay, mid kalena wuu ku dul dhisayaa. Laakiin nin waluba ha ka digtoonaado siduu ugu dul dhisayo. Waayo, ninna ma dhigi karo aasaas kale oo aan ahayn kan la dhigay, kaas oo ah Ciise Masiix. Haddaba haddii ninu ku dul dhiso aasaaskan dahab, lacag, dhagaxyo qaali ah, qoryo, caws, xaab; nin walba shuqulkiisu waa la muujin doonaa, waayo, maalintu way caddayn doontaa, maxaa yeelay dab baa lagu muujin doonaa; dabkuna wuxuu tijaabin doonaa nin walba shuqulkiisa nooca uu yahay.” 1 Korintos 3:10–13.

“Rasuulladu waxay wax ku dul dhiseen aasaas adag, kaas oo ah Dhagaxii Weligiis. Aasaaskan ayay ku keeneen dhagaxyadii ay dunida ka soo qodeen. Dhisayaashu caqabad la’aan kuma ay hawlgelin. Shaqadoodii waxaa aad loogu adkeeyey mucaaradka cadawga Masiixa. Waxay ku khasbanaayeen inay la halgamaan eexda indha la’, cuqdadda, iyo nacaybka kuwa ku dul dhisayay aasaas been ah. Kuwo badan oo u shaqaynayay sidii dhisayaal kaniisadda ah waxaa lala mid dhigi karay kuwii derbiga dhisayay wakhtigii Nexemyaah, kuwaas oo laga qoray: ‘Kuwii derbiga dhisayey, iyo kuwii rararka qaadayey, iyo kuwii wax rariyey, midkood kastaba hal gacan ayuu shaqada ku qabanayay, gacanta kalena hub buu ku haystay.’ Nexemyaah 4:17.” Falimaha Rasuullada, 595–597.